

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: En liden Bibelkrønike for Børn og Menigmand

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "En liden Bibelkrønike for Børn og Menigmand", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1814_227A-txr-shoot-idm64.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

Der kendes ikke noget komplet manuskript til *En liden Bibelkrønike for Børn og Menigmand*, men til dele af værket findes følgende manuskripter i Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København:

Signatur	Type	Indhold
Fasc. 210.17	Forarbejde	fragment, evt. benyttet ved "Fortale"
Fasc. 216.1	Forarbejde	evt. til "Fortale" og begyndelsen af bibelkrøniken
Fasc. 216.6	Forarbejde	bibelkrøniken, oversigt fra skabelsen til Jesu korsfæstelse
Fasc. 146.1	Renskrift	bibelkrøniken, s. 1-12
Fasc. 146.3	Udkast	bibelkrøniken, s. 9-12
Fasc. 146.4	Forarbejde	bibelkrøniken, evt. benyttet ifm. Johannes Døberen
Fasc. 146.2	Forarbejde	bibelkrøniken, fra Jesu død til Luther
Fasc. 144.12	Udkast	bibelkrøniken, evt. et afsluttende afsnit

Forarbejdet (fasc. 216.1) har titlen *Syn / paa / Guds Husholdning i Tiderne / mest / med det jødiske Folk / Af / Bibelen og andre Bøger til menig Mands Brug og Gavn (Bibliografien 162)*. Nederst på manuskriptets titelblad har Grundtvig noteret: "I Jesu velsignede Navn 12te Aug. 1811". Under titlen har han sandsynligvis senere skrevet en alternativ titel: "Bibelsk / og / verdslig Krønike / for / Menigmand". Manuskriptet kan også være et forarbejde til *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng* fra 1812.

Det sidst oplistede manuskript er et udkast fra 1813 til et evt. sidste, kirkehistorisk afsnit, der kunne føre skildringen i bibelkrøniken frem til samtiden. Dette stof kom ikke med i den endelige udgave.

Ud over de nævnte manuskripter til *En liden Bibelkrønike* findes der flere manuskripter på Det Kongelige Bibliotek, der muligvis er forarbejder til værket, men hvor forbindelsen er mere usikker. Angående disse manuskripter henvises til *Registranten*.

Førstetrykket

Nummer i *Bibliografien*: 227A.

En liden Bibelkrønike for Børn og Menigmand blev den 17. marts 1814 annonceret til salg i *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger (Adresseavisen)*. Annoncen stod under rubrikken "Kundskabsvæsen". Værket blev trykt hos P.H. Höeckes Enke og udgivet af hofboghandler J.H. Schubothe, fra hvis adresse, Børsen no. 5, det blev solgt. Prisen var 76 rigsbankskilling for de 8 løse ark, der ikke var beskårede og hæftede, og 6 rigsbankmark for et indbundet eksemplar. Omregnet vil det sige, at det uindbundne eksemplar kostede 4 rigsbankmark og 12 rigsbankskilling.

Oplagstallet kendes ikke.

Senere udgaver

2. udgave med samme titel udkom 1815 i Kristiansand (*Bibliografien* 227B). Ift. førsteudgaven er åbenlyse trykfejl rettede, og udgaven har enkelte udeladelser.

3. udgave, *En liden Bibel-Krønike for Børn og Menig-Mand (Bibliografien 227C)*, udkom 1828 hos Schubothe i København. På titelbladet er angivet "Anden omarbejdede Udgave", men bogen er så forandret både i indhold, form og omfang ift. udgaven fra 1814, at *Grundtvigs Værker* betragter den som et nyt, selvstændigt værk.

Uoversættelser

Førsteudgaven af *En liden Bibelkrønike* blev oversat til svensk og udkom tre gange i Grundtvigs levetid med Zacharias Haeggström som forlægger:

- (1827) *En liten bibel-chronika, eller Ett kortt utdrag af den heliga skrifts berättelser och lärdomar, samt en öfwersigt af christna religionens historia, till uppbyggelse och underwisning för barn och menige man.* Stockholm. Bogen blev udgivet anonymt.
- (1832) *En liten Bibel-Chrönika, / eller / Kortt Utdrag af den Heliga Skrifts / Berättelser och Lärdomar, / samt en öfwersigt af / Christna Religionens Historia, / efter / Grundtvig; / till uppbyggelse och underwisning / för / Barn och Menige Man. / Andra förbättrade Upplagan, indelad i 48 Capitel.* Stockholm. Mottoet fra Salmernes Bog, Salme 145 er taget med, men ikke tilegnelsen og fortalen. Udgivelsens indhold og form er i øvrigt en del ændret ift. den danske førsteudgave. Det er ikke oplyst, hvem der har bearbejdet og oversat bogen.
- (1842) *En liten Bibel-Chrönika, / eller / Kort Utdrag af den Heliga Skrifts / Berättelser och Lärdomar, / samt en öfwersigt af / Christna Religionens Historia; / efter / Grundtvig. / Tredje förbättrade Upplagan.* Stockholm. Udgivelsen er en bearbejdelse af den svenske 2. udgave.

3. udgave af den svenske bearbejdelse blev oversat til finsk:

- (1845) *Pyhän Raamatun / Wähä / Aikakirja / elih / Piipian Mainioitten ja Opetusten / Lyhyä Ydin, / nynnä / Kristillisen Autuuden Opin Historian Pää-asian, / Grundtvikin mukaan, / ja / Lyhykäisen Ruotsalaisten Kuningasten Elämäkerran kanssa, siehen aikaan astih, jona Suomi asetettiin Wenäjän Wallan alleh.* Turusa (En lille bibelkrønike eller kort uddrag af den hellige skrifts fortællinger og lære, samt en oversigt over den kristne salighedslæres historie, efter Grundtvig, og med en kort levnedbeskrivelse af svenske konger indtil den tid, da Finland blev sat under Ruslands herredømme. Åbo; overs. GV). Oversætteren var kapellan Abraham Engblom, der tilegnede bogen "den højtærede handels- og borgerstands unge i min fødeby Åbo" (s. iii; overs. GV). Det er sandsynligvis også ham, der er forfatter til de tilføjede kapitler 47-48 om kristendommens indførelse i Finland og levnedbeskrivelserne af de svenske konger.

Udgivelsen i Grundtvigs Værker

Identifikationen af bibelreferencer i nærværende udgivelse af *En liden Bibelkrønike* følger særlige regler. På titelbladet, i "Fortale" og efterskriften følges den almindelige praksis i *Grundtvigs Værker*, dvs. en differentieret henvisning til den nugældende bibeloversættelse, *Bibelen* 1992, og til *Biblia* 1787, som Grundtvig benyttede.

I selve bibelkrøniken er det kun Grundtvigs eksplicite bibelstedshenvisninger, der er registreret og det med en henvisning til den moderne bibeludgave. At identificere Grundtvigs utallige citater, referencer og allusioner i teksten har ikke været muligt inden for udgavens rammer. Om Grundtvigs anvendelse af bibelcitater og bibelsk sprogbrug, se indledningens afsnit "Brugen af bibelcitater".

Bibliografisk beskrivelse

De anvendte eksemplarer

- Eksemplar fra Det Kongelige Bibliotek, Th. hs 58040 8o, (stregkode 130001853296) (beskåret og indbundet).
- Eksemplar fra Grundtvig-Biblioteket, katalognr. 3.2, ex. 3 (beskåret og indbundet).
- Eksemplar fra Grundtvig-Biblioteket, katalognr. 3.2, ex. 2 (beskåret og indbundet).

Eksemplar 2 er valgt som grundtekst, mens eksemplar 1 har afgivet faksimiler til udgaven. Den følgende bibliografiske beskrivelse tager udgangspunkt i eksemplar 1.

Formler

Format: 8o.

Eksemplaret er beskåret og måler ca. 175 × 100 mm. Det er ikke lykkedes at faksimilere et ubeskåret eksemplar.

Kollationsformel: π8 A-G8

Signaturformel: \$2 signeret

Pagineringsformel: 64 blade, pagineret I-V, VI-XVI, 1, 2-112 [= XVI, 112].

Bogens format er oktav. Den består af 8 komplette læg på hver 8 blade. Det præliminære læg (π) er uden signatur, mens læg A-G er signerede på første og andet blad. Side I-V og 1 er stumt pagineret.

Indholdsoversigt

[I] titelblad. [II] blank. [III-IV] tilegnelse. [V]-XVI: Fortale. [1]-111: *bibelkrønike*. 111-112: *efterskrift*.

Papirkvalitet

En liden Bibelkrønike er trykt på håndgjort, ribbet papir med kædelinjer, men uden vandmærker. Papiret er med tiden blevet gulnet og plettet.

Omslag

På de benyttede eksemplarer findes ingen rester af omslag eller originale indbindinger.

Intern varians

Ved intern kollation af de tre eksemplarer af førstetrykket er der ikke konstateret intern varians.

Angående varians af materiel art kan det bemærkes, at eksemplar 1 har tyndere papirkvalitet end de øvrige benyttede eksemplarer.

Tekstkritik

Anvendt litteratur

- *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger* (1814), nr. 64, 17. marts. København
- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954)
- Grundtvig, [N.F.S.] (1811) *Syn paa Guds Husholdning i Tiderne mest med det jødiske Folk Af Bibelen og andre Bøger til menig Mands Brug og Gavn*, ms. i Grundtvig-arkivet fasc. 216.1

- Grundtvig, N.F.S. (1814) *En liden Bibelkrønike for Børn og Menigmand*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1815) *En liden Bibelkrønike for Børn og Menigmand* [2. udg.]. Christiansand.
- [Grundtvig, N.F.S.] (1827) *En liten bibel-chronika, eller Ett korrt utdrag af den heliga skrifts berättelser och lärdomar, samt en öfwersigt af christna religionens historia, till uppbyggelse och underwisning för barn och menige man*. Stockholm
- Grundtvig, N.F.S. (1828) *En liden Bibel-Krønike for Børn og Menig-Mand* [2., dvs. 3. omarbejdede udg.]. København
- Grundtvig, N.F.S. (1832) *En liten Bibel-Chrönika, eller Kort Utdrag af den Heliga Skrifts Berättelser och Lärdomar, samt en öfwersigt af Christna Religionens Historia, efter Grundtvig; till uppbyggelse och underwisning för Barn och Menige Man* [2. omarbejdede udg.]. Stockholm
- Grundtvig, N.F.S. (1842) *En liten Bibel-Chrönika, eller Kort Utdrag af den Heliga Skrifts Berättelser och Lärdomar, samt en öfwersigt af Christna Religionens Historia; efter Grundtvig* [3. omarbejdede udg.]. Stockholm
- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Pyhän Raamatun Wähä Aikakirja elih Piplian Mainioitten ja Opetusten Lyhyä Ydin, nynnä Kristillisen Autuuden Opin Historian Pää-asian, Grundtvikin mukaan, ja Lyhykäisen Ruotsalaisten Kuningasten Elämäkerran kanssa, siehen aikaan astih, jona Suomi asetettiin Wenäjän Wallan alleh*, overs. Abraham Engblom. Turusa [Åbo]
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs Skrifter*. København
- *Registrant over N.F.S. Grundtvigs Papirer* (1957-1964)